Korte Ctgb reactie WUR rapport Ecologische effecten Natura 2000

Het rapport is duidelijk geschreven.

Het rapport beperkt zich tot een ecologische risicobeoordeling voor terrestrische organismen voor bodemorganismen (i.e. blootstelling via bodem) en bladbewoners (i.e. blootstelling via drift na spuittoepassing of andere depositie op blad). De titel suggereert een bredere aanpak. Wellicht zou deze beperking al in de titel verwerkt moeten worden.

Het rapport geeft aan dat op een afstand van >50-100 m dat atmosferische depositie de belangrijkste blootstellingsroute is voor Natura 2000-gebieden. Dat is een belangrijke constatering.

Toxiciteitsgegevens voor bodemorganismen en bladbewoners zijn afkomstig uit de ECOTOX-database. Voor stoffen in gewasbeschermingsmiddelen zijn vaak zeker voor de gevoelige groepen veel gegevens beschikbaar. Deze eindpunten zijn opgenomen in de vastgestelde EFSA eindpuntenlijsten. Deze lijken geen compleet deel uit te maken van de ECOTOX database.

Het aantal soorten waarvoor data beschikbaar is, beïnvloedt logischerwijs de kans dat grote gevoeligheidsverschillen worden waargenomen: hoe meer soorten getest zijn, hoe groter de kans dat zowel een extreem gevoelige als een extreem tolerante soort wordt gevonden.

De WUR geeft hierover zelf de volgende beperking aan: 'Hierin moet worden meegewogen dat in de toelating per dossier per stof/middel meer informatie beschikbaar is dan de toxiciteitseindpunten die in dit rapport zijn verzameld, zoals toetsorganismen die niet in de PPDB zijn opgenomen of eindpunten die in onze analyse uitgefilterd zijn, maar ook hogere tier eindpunten zoals veldstudies, en mitigerende maatregelen voor verhoogde bescherming off-field zone van NTA.'

Dat is een behoorlijke aderlating om de beschikbare gegevens in de EFSA eindpuntenlijsten en hogere tier gegevens niet mee te nemen in de analyse en heeft een effect op Figuur 2: De relatie tussen het aantal soorten waar ecotoxiciteit-gegevens beschikbaar voor zijn (x-as) en de waargenomen orde van grootte van het verschil tussen de meest tolerante en de meest gevoelige soort die getest is voor een stof.

Bij de ecologische risico-inschatting (3.3) wordt ook een vergelijking gemaakt met de Ctgb Appreciatie evaluatie rapport Meten=Weten ([5.1.2.e] 2022). Dat is zeker behulpzaam.

In het overzicht van de top 10 aangetroffen stoffen in bodemmonsters hebben vier stoffen geen toelating in Nederland als gewasbeschermingsmiddel, voor de meeste al voor geruime tijd.

In het overzicht van de top 10 aangetroffen stoffen in plantenmonsters hebben vijf stoffen, waarvan 1 metaboliet, geen toelating in Nederland als gewasbeschermingsmiddel, voor de meeste al voor geruime tijd.

Reactie op vragen van LVVN:

1. WUR heeft een eerste opzet voor een methodiek bedacht waarbij ze naar het meest gevoelige organisme kijken en er dan een veiligheidsfactor 1000 op gezet. Hoe kijkt Ctgb hier naar?

   Uit Figuur 2 blijkt dat een veiligheidsfactor van ongeveer 1000 voldoende zou zijn om het merendeel van de waargenomen gevoeligheidsverschillen tussen soorten af te dekken, als er maar data voor 1 of 2 toetsorganismen beschikbaar is. Bij een lager aantal geteste

soorten neemt de onzekerheid toe over uitsluiten van significante effecten van impact op de totale biodiversiteit in Natura 2000 gebieden. Dit hangt af van het beschermdoel dat gesteld wordt in Natura 2000 gebieden, waardoor aanvullende conservativiteit zoals in deze veiligheidsfactoren wordt meegenomen (bijvoorbeeld via data-poor triggers), gerechtvaardigd kan zijn in vergelijking met de veiligheidsfactoren die in de toelating van pesticiden worden gehanteerd.

Omdat de beschikbare gegevens in de EFSA eindpuntenlijsten en hogere tier gegevens niet meegenomen zijn en de analyse zich beperkt tot bodemorganismen en bladbewoners in de analyse lijkt dit een worst case uitkomst.

Verder is op basis van de risico-inschatting met indicatieve veiligheidsfactor het volgende geconstateerd:

'In Figuur 7 is weergegeven hoe de RQ waardes van alle meetresultaten zich verhouden in relatie tot afstand van de landbouw. In het algemeen wordt uit Figuur 7 duidelijk dat de meerderheid van de meetresultaten een RQ onder de 1 geeft. We hebben uitgerekend dat zo'n 12% van de meetresultaten een RQ boven de 1 geeft, wat betekent dat in deze gevallen een mogelijk ecologisch risico niet uitgesloten kan worden.

Op het eerste zicht wordt voornamelijk duidelijk dat de resultaten van de Vlinderstichting eruit springen. Deze zijn vele malen hoger dan de twee andere studies waarbinnen bodemmonsters genomen zijn. Dit kan het resultaat zijn vanwege het feit dat de verschillende studies verschillende Natura2000 gebieden hebben bemonsterd.

Als we de resultaten van de Vlinderstichting achterwege laten lijkt er een trend zichtbaar dat de RQ waardes afnemen naarmate de afstand met landbouw toeneemt. Echter betreft het maar enkele datapunten, en zou het goed zijn om dit met meer datapunten te onderbouwen.'

De meetresultaten van de Vlinderstichting buiten beschouwing latende laat een afnemende trend zien met de afstand en liggen de risicoquotiënten (RQ) onder de 1.

2. WUR heeft voor een specifieke aanpak gekozen en die op twee stoffen toegepast. Wat vindt Ctgb van de gekozen aanpak?

   In deze aanpak is specifiek gekeken naar gegevens voor bijen, overige niet-doelwit arthropoden, bodemorganismen en terrestrische planten, dus breder dan in de voorgaande analyses in het rapport.

   De risicobeoordeling is duidelijk omschreven, maar wijkt wel af van de daarvoor beschreven methodiek.

   De onderdelen waarvoor nog steeds een indicatieve veiligheidsfactor voor is toegepast lijken worst case.

   Voor flupyradifurone is het risico op algehele biodiversiteit van bodemorganismen in N2000 gebieden significant te noemen, evenals het risico voor niet-doelwit arthropoden en niet-doelwit planten.

   Voor prosulfocarb is het risico op algehele biodiversiteit van bodemorganismen in N2000 gebieden niet significant te noemen, evenals het risico voor niet-doelwit arthropoden en niet-doelwit planten.

In het rapport ontbreken echter duidelijke conclusies voor beide stoffen. Daarnaast is een conclusie op de algehele biodiversiteit kort door de bocht.

Voor flupyradifurone zijn de hoogste aangetroffen concentraties in N2000 gebieden hoger dan de berekende worst case PEC's over 5 cm in de bodem. Dit roept veel vragen op mede gezien de monsters in N2000 gebieden over 10-20 cm zijn genomen en over de waargenomen concentraties in het onderzoek van de Vlinderstichting.

Verder zijn in het rapport enkele opmerkingen geplaatst, onder andere over de deels onjuist weergegeven beoordelingsmethodieken die Ctgb toepast, en enkele suggestie met revisies aangegeven.